

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

YANGI RENESSANS

RESPUBLIKA ILMIY JURNALI

2025

+998335668868

www.innoworld.net

Google Scholar

2025

YANGI RENESSANS

RESPUBLIKA ILMIY JURNALI

2-JILD 3-SON

YANGI RENESSANS

**RESPUBLIKA ILMIY JURNALI
TO'PLAMI**

**2 - JILD, 3 - SON
2025**

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2025

SUN'IY INTELLEKTNING TA'LIM JARAYONIGA TA'SIRI**Abdullaeva Sarbinaz**Toshkent Hidrometeorologiya Texnikumi
Maxsus fanlar kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada sun'iy intellekt texnologiyalarining zamonaviy ta'lim tizimidagi o'rni va ahamiyati yoritilgan. Maqolada AI vositalaridan foydalanish orqali o'quv jarayonini individuallashtirish, baholashni avtomatlashtirish, masofaviy ta'lim sifatini oshirish hamda o'quvchilarning mustaqil o'rganish kompetensiyalarini rivojlantirish masalalari tahlil qilingan. Shuningdek, sun'iy intellektga asoslangan o'quv platformalari, intellektual o'qitish tizimlari va ta'lim jarayonida raqamlashtirish jarayonining rivojlanish tendensiyalari bayon etilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, sun'iy intellektidan oqilona foydalanish ta'lim samaradorligini sezilarli darajada oshiradi hamda o'qituvchining kasbiy faoliyatida yangi imkoniyatlar yaratadi.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, raqamli ta'lim, masofaviy ta'lim, avtomatik baholash tizimi, intellektual platformalar, individuallashtirilgan o'qitish, AI texnologiyalari, ta'lim sifatini oshirish, o'quvchi markazli ta'lim, innovatsion yondashuv.

Kirish

So'nggi yillarda sun'iy intellekt inson faoliyatining deyarli barcha sohalariga kirib kelib, murakkab jarayonlarni avtomatlashtirish, tahlil qilish va tezkor qarorlar qabul qilish imkoniyatlarini yaratmoqda. Ta'lim tizimi ham ushbu texnologik o'zgarishdan mustasno emas. Avvallari o'qituvchi asosiy bilim manbai sifatida markaziy o'rin tutgan bo'lsa, bugungi kunda raqamli vositalar, masofaviy platformalar va sun'iy intellekt tizimlari o'quv jarayonini yangi bosqichga ko'tarib, "o'quvchi markazli ta'lim" tamoyilini keng yoymoqda.

AI texnologiyalari yordamida o'quvchilar o'z bilim darajasiga, qiziqishlariga va o'zlashtirish ritmiga mos tarzda o'qish imkoniyatiga ega bo'layapti. Sun'iy intellektning tahliliy imkoniyatlari o'quvchilarning xatolarini aniqlash, individual tavsiyalar berish, o'qituvchining vaqtini tejash hamda ta'lim jarayonining sifatini oshirishga xizmat qilmoqda. Shu bois, bugungi pedagog nafaqat o'z fani bo'yicha mutaxassis, balki sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishni biladigan raqamli kompetensiyaga ega bo'lgan o'qituvchi bo'lishi zarur.

Asosiy qism

Sun'iy intellekt ta'lim jarayoniga bir necha yo'nalishlarda ta'sir ko'rsatmoqda. Eng avvalo, AI asosidagi platformalar va intellektual dasturlar o'quvchi faoliyatini chuqur tahlil qilib, unga moslashtirilgan o'quv

materiallarini taklif qiladi. Bu jarayon an'anaviy ta'limdagi bir xil yondashuvdan farqli ravishda, har bir o'quvchining shaxsiy ehtiyojiga mos individual ta'lim muhiti yaratadi. Masalan, sun'iy intellekt asosida ishlovchi o'qitish tizimlari o'quvchining yechgan misollari, to'g'ri va noto'g'ri javoblari, qaysi mavzularda qiynalayotgani haqida ma'lumot to'playdi va shu asosda keyingi topshiriqlarni shakllantiradi.

Bundan tashqari, sun'iy intellektning eng muhim amaliy qo'llanishlaridan biri — bu avtomatik baholash tizimlaridir. Test topshiriqlarini tekshirish, esse yoki yozma ishlardagi xatolarni aniqlash, grammatik va mantiqiy tahlil qilish kabi jarayonlar AI tomonidan aniq va tezkor bajariladi. Bu o'qituvchi uchun katta vaqt tejallishiga olib keladi va baholash jarayonining shaffofligini oshiradi.

Masofaviy ta'lim tizimlarida ham sun'iy intellektning o'rni beqiyosdir. Onlayn platformalardagi virtual yordamchilar, avtomatik savol-javob tizimlari, 24/7 ishlovchi chatbotlar o'quvchi uchun doimiy maslahat beruvchi vosita sifatida xizmat qiladi. Bu esa o'quv jarayonini uzluksiz amalga oshirish imkonini beradi. Xususan, ChatGPT, Khan Academy AI, Coursera va Duolingo kabi tizimlar sun'iy intellekt asosida o'quvchilarga moslashtirilgan o'quv resurslarini taqdim etib, mavzularni tushuntirish, misollar yechish va tahlil qilishda yordam beradi.

Shu bilan birga, sun'iy intellekt ta'limning inkluzivlik darajasini oshirishda ham muhim ahamiyat kasb etadi. Eshitishda yoki ko'rishda muammosi bo'lgan o'quvchilar uchun AI asosida ishlovchi dasturlar nutqni matnga aylantirish, matnni ovozli ko'rinishda o'qib berish, mavzuni grafik tasvirlar orqali tushuntirish kabi imkoniyatlarni yaratmoqda. Bu esa barcha o'quvchilarga teng ta'lim imkoniyatini ta'minlashga xizmat qiladi. Biroq sun'iy intellektidan foydalanish jarayonida muammolar ham mavjud. O'qituvchilarning AI bilan ishlash ko'nikmalarining yetarli bo'lmasligi, texnik infratuzilmaning har doim ham barqaror emasligi, Internet tezligining pastligi kabi omillar ta'lim jarayoniga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Shuningdek, AI tizimlaridan noto'g'ri foydalanish o'quvchilarning mustaqil fikrlash qobiliyatining susayishiga olib kelishi mumkin. Shu sababli raqamli savodxonlik, axborot madaniyati va texnologiyalardan oqilona foydalanish masalalari har bir pedagogning doimiy e'tiborida bo'lishi zarur.

Sun'iy intellektning ta'limdagi rivoji O'zbekistonda ham jadal kechmoqda. "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi doirasida onlayn ta'lim platformalarini joriy qilish, elektron darsliklar yaratish, sun'iy intellekt asosida ishlovchi ta'limiy servislarni ishlab chiqish bo'yicha izchil ishlar olib borilmoqda. Bu esa respublikamiz ta'lim tizimini zamonaviy standartlar darajasiga olib chiqish imkonini bermoqda.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, sun'iy intellekt texnologiyalari zamonaviy ta'lim tizimining ajralmas qismiga aylangan. AI o'quv jarayonini optimallashtiradi, baholashni avtomatlashtiradi, masofaviy ta'limni yanada samarali qiladi va o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantiradi. O'qituvchi esa endilikda nafaqat bilim beruvchi, balki texnologiyalarni samarali yo'naltiruvchi raqamli pedagog sifatida maydonga chiqmoqda. Kelajakda sun'iy intellektning ta'limga integratsiyasi yanada chuqurlashishi, innovatsion o'quv platformalari va intellektual tahlil tizimlarining rivoji ta'lim sifatini oshirishning muhim omili bo'lib xizmat qiladi. AI texnologiyalarini to'g'ri tanlash, ulardan o'rinli foydalanish va o'qituvchilar malakasini oshirish esa ushbu jarayonning muvaffaqiyatini belgilovchi asosiy omillardir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi. – 2020.
2. Ahmedova N. "Raqamli pedagogika asoslari". – Toshkent: NMIU, 2022.
3. Luckin R. *Artificial Intelligence in Education*. – London: Routledge, 2021.
4. European Commission. *AI and Digital Education Strategy*. – Brussels, 2022.
5. Russell S., Norvig P. *Artificial Intelligence: A Modern Approach*. – Pearson, 2020.
6. UNESCO. *AI in Education: Policy Guidelines*. – 2021.

